

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.06.1973, sp. zn. 4 Cz 38/73, ECLI:CZ:NS:1973:4.CZ.38.1973.1

Číslo: 38/1974

Právní věta: Došlo-li po zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů k dohodě o jeho vypořádání, podle níž případně nemovitost z bezpodílového spoluvlastnictví do výlučného vlastnictví jednoho z manželů, nedochází tu k převodu nemovitosti nebo její části, o němž by musila být uzavřena smlouva odpovídající ustanovením § 46 odst. 1 a § 134 odst. 2 o. z.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.06.1973

Spisová značka: 4 Cz 38/73

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Bezpodílové spoluvlastnictví manželů, Převod vlastnického práva

Předpisy: 40/1964 Sb. § 46 odst. 1
§ 134 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1974 sb. rozh.

Došlo-li po zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů k dohodě o jeho vypořádání, podle níž případně nemovitost z bezpodílového spoluvlastnictví do výlučného vlastnictví jednoho z manželů, nedochází tu k převodu nemovitosti nebo její části, o němž by musila být uzavřena smlouva odpovídající ustanovením § 46 odst. 1 a § 134 odst. 2 o. z.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 29. 6. 1973, [4 Cz 38/73](#))

V řízení o dědictví po zůstavitelce Z. S. státní notářství v Litoměřicích zjistilo, že zůstavitelka nezanechala závěť a že jako jediný dědic ze zákona přichází v úvahu J. P., který žil se zůstavitelkou ve společné domácnosti po dobu dvou roků. Proto po zjištění majetku zůstavitelky určilo státní notářství svým rozhodnutím čistou hodnotu dědictví částkou 37 233 Kčs a po právní moci tohoto rozhodnutí vydalo státní notářství ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 not. ř. rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví dědici J. P.

Při vydání těchto rozhodnutí nepřihlíželo státní notářství k tomu, že zůstavitelka byla podle dohody o

vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví, uzavřené s bývalým manželem M. S., vlastníci celého rodinného domku čp. 785 v L. s pozemky k němu patřícími, a nikoliv jen ideální poloviny těchto nemovitostí.

Nejvyšší soud ČR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že oběma uvedenými rozhodnutími státního notářství byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 not. ř. vychází státní notářství při rozhodování i při ostatní své činnosti ze skutečného stavu věci. Podle ustanovení § 34 odst. 1 not. ř. je povinností státního notářství zjistit zůstavitelův majetek a provést soupis aktiv a pasív dědictví. Na podkladě tohoto soupisu pak určí obecnou cenu majetku, výši dluhů a čistou hodnotu dědictví (§ 37 odst. 1 not. ř.). Je tedy povinností státního notářství zjistit správně a úplně všechny majetek, který měl zůstavitel v době smrti.

Podle těchto zásad v daném případě státní notářství v plném rozsahu nepostupovalo, neboť vycházelo z nesprávné právní úvahy o tom, jaký majetek zůstavitelce náležel v době její smrti.

Z obsahu spisu státního notářství vyplývá, že zůstavitelka za trvání manželství s M. S. nabyla do bezpodílového spoluvlastnictví manželů kromě jiného též rodinný domek čp. 785 s pozemky parc. č. 845 a parc. č. 377/2 v L. Manželství zůstavitelky s M. S. zaniklo rozvodem 2. 3. 1967. Z výpovědi bývalého manžela zůstavitelky M. S. zjistilo státní notářství, že se manželé po rozvodu mimosoudně dohodli o vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví tak, že do výlučného vlastnictví M. S. připadl nábytek, zatím co veškerý ostatní majetek včetně nemovitostí připadl do výlučného vlastnictví zůstavitelky, která na vyrovnání podílů vyplatila bývalému manželovi 10 000 Kčs.

Státní notářství o platnosti uvedené dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nemělo pochybností, jak vyplývá i z odůvodnění rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví, avšak přesto do soupisu majetku zůstavitelky zařadilo pouze polovinu rodinného domku čp. 785 v L. s pozemky a dále „nárok zůstavitelky proti M. S. na převedení polovice nemovitosti na zůstavitelku v rámci provedeného již vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů“. Vycházelo přitom zřejmě z názoru, že na základě dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů musí ještě dojít ke smluvnímu převodu nemovitosti mezi bývalými manžely. Tento názor však nemá oporu v zákoně.

Každý z bezpodílových spoluvlastníků je nositelem všech práv a povinností plynoucích z bezpodílového spoluvlastnictví manželů. V případě zániku takového spoluvlastnictví nenabývá ani jeden z účastníků nová práva nebo nové povinnosti; ke změně dochází jen v tom, že na základě dohody nebo na základě rozhodnutí soudu o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví jeden z bývalých spoluvlastníků napříště vykonává práva a povinnosti k nemovitosti sám bez spolupodílení se druhého bezpodílového spoluvlastníka na právech a povinnostech k téže věci.

Dojde-li tedy mezi bývalými manžely k dohodě o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, podle níž se stává vlastníkem nemovitosti jen jeden z bývalých manželů, nedochází mezi nimi k převodu nemovitosti nebo její části ve smyslu ustanovení § 134 odst. 2 o. z. a není tedy třeba, aby byla uzavírána zvláštní smlouva o převodu nemovitosti nebo její části. Ani dohoda o vypořádání není smlouvou o převodu nemovitosti, takže nemusí mít písemnou formu.

Pokud se tedy dohoda o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů týkala všeho majetku tvořícího toto spoluvlastnictví a pokud nebyla z jiných důvodů neplatná, je nutno při zjišťování majetku zůstavitelky v době její smrti z této dohody vycházet.

Poněvadž státní notářství v rozhodnutí o určení obecné ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví i v rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví vycházelo z jiného právního názoru, nezjistilo

náležitě rozsah jmění náležejícího do dědictví. Porušilo proto svými rozhodnutími zákon v ustanoveních § 4 odst. 1, § 34 odst. 1, § 37 odst. 1 a § 39 odst. 1 not. ř., jakož i v ustanovení § 481 o. z.